

Osvojení

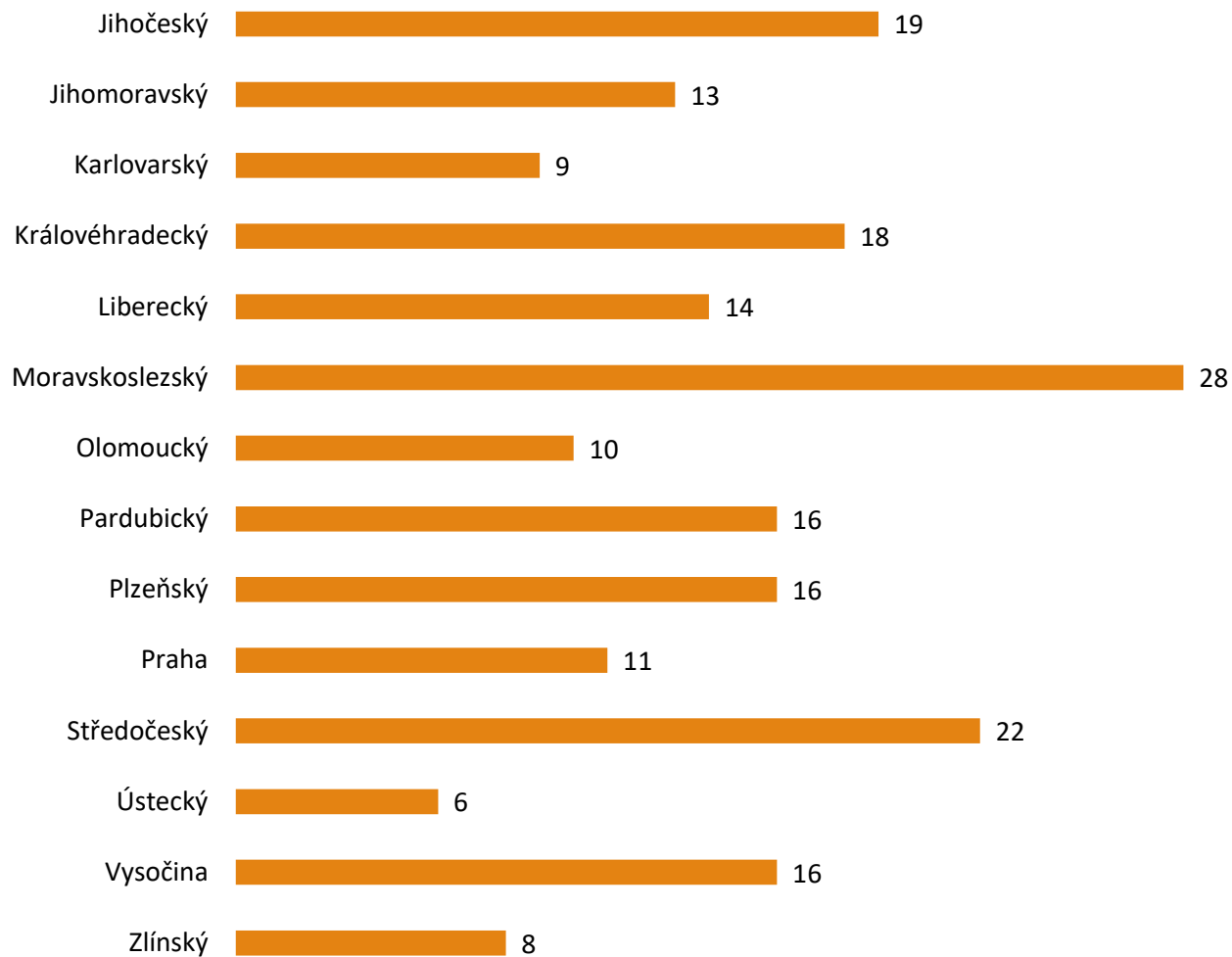
Výsledky on-line dotazování mezi pracovníky OSPOD, NRP a KÚ
v jednotlivých krajích

O výzkumu

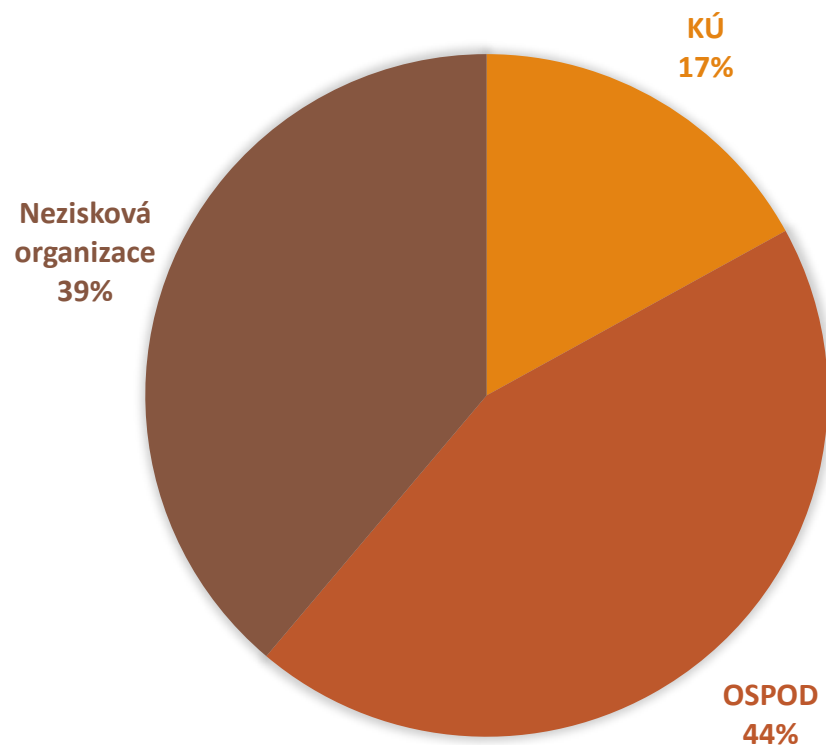
- Dotazování prostřednictvím online dotazníku probíhalo v období od března 2019 do dubna 2020.
- Celkem odpovědělo 206 pracovníc/pracovníků z oblasti náhradní rodinné péče (krajské úřady, OSPOD, neziskové organizace) z 14 krajů ČR.

Počet odpovědí dle krajů, počet odpovědí

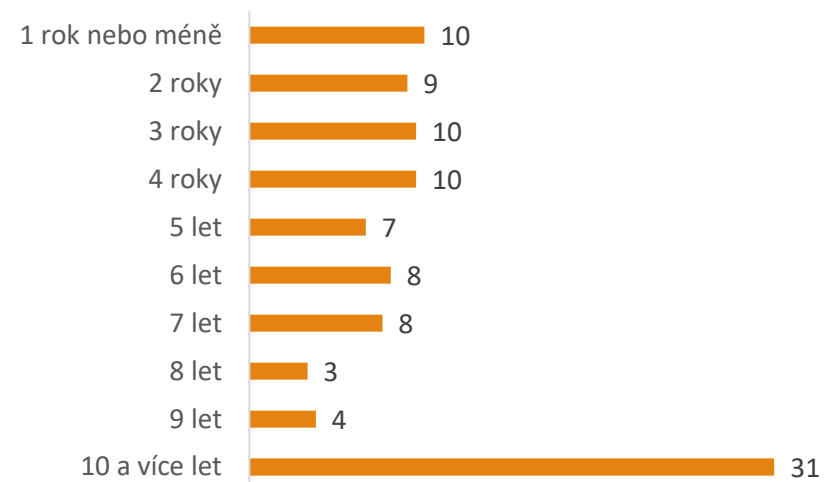

Kdo odpovídal

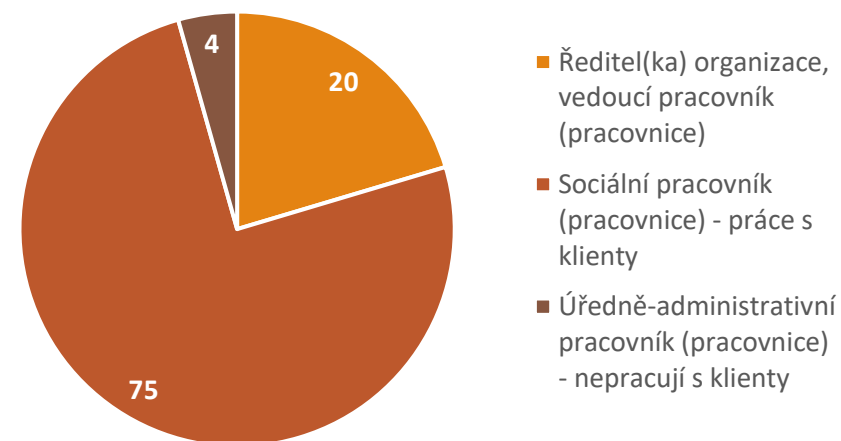
TYP ORGANIZACE, V %

JAK DLOUHO PRACUJETE V OBLASTI NRP?, v %

JAKÉ JE VAŠE PRACOVNÍ ZAŘAZENÍ?, v %

Hlavní zjištění

Hlavní zjištění

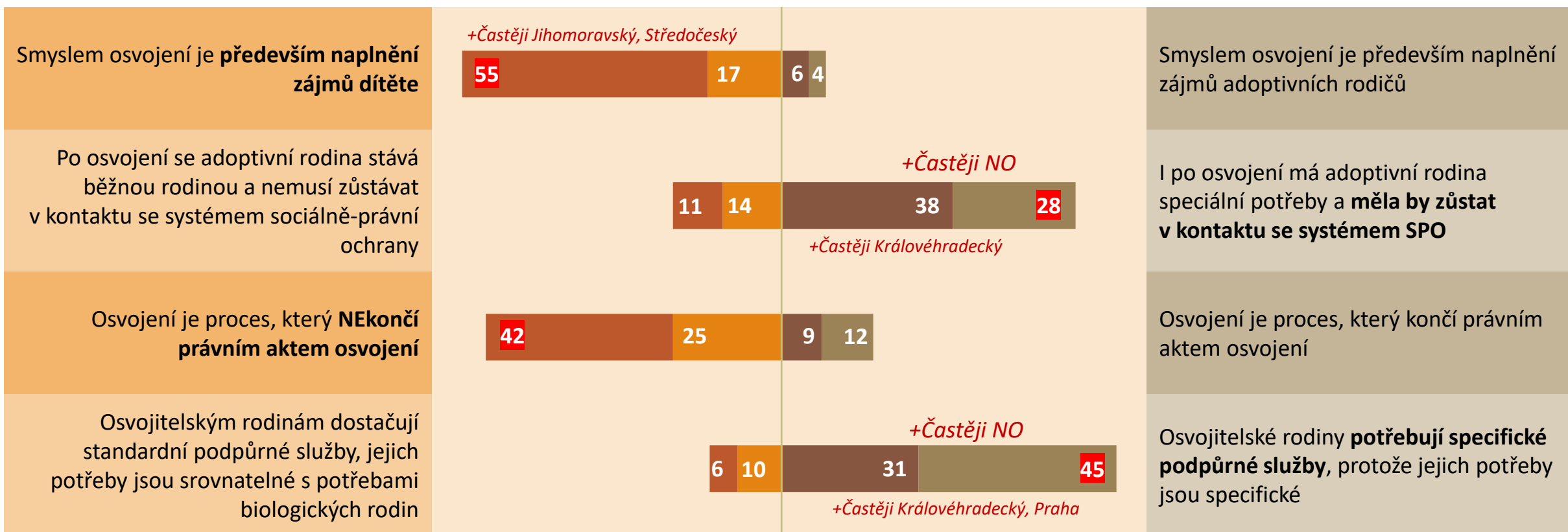
- V základním vnímání institutu osvojení se pracovníci v oblasti náhradní rodinné péče do velké míry shodnou. Převládá jeho vnímání jako prostředku pro naplnění zájmu dítěte, že proces osvojení nekončí právním aktem osvojení, že osvojitelské rodiny mají specifické potřeby a potřebují proto specifické podpůrné služby a že by osvojitelské rodiny měly zůstat v kontaktu se systémem SPO.
- Pracovníci v NRP se však již neshodnou na tom, zda je osvojitelská rodina blíže rodině biologické, nebo pěstounské. Zhruba 2/5 se přiklání k první možnosti a rovněž 2/5 ke druhé z možností. Pracovníci OSPOD pak ve vyšší míře vidí blízkost biologické, zatímco pracovníci neziskových organizací ve vyšší míře blízkost pěstounské rodině.
- Posouzení žadatelů o osvojení trvá podle 55 % pracovníků do 1 roku, méně než půlrok jen velmi ojediněle. Téměř 3/4 pracovníků pak zastávají názor, že by se proces měl alespoň částečně zrychlit.
- Poskytovatele přípravy si žadatelé většinou vybrat nemohou (82 %), ve 2/3 probíhají současně s přípravou pěstounů. Druhožadatelům je nejčastěji příprava organizována individuálně (68 %), pouze 13 % pracovníků uvedlo, že druhožadatelé přípravou neprocházejí.
- Existenci postadopčního servisu pro osvojitelské rodiny potvrzuje 58 % pracovníků, nejčastěji ho vykonává nezisková organizace obecně zaměřená na náhradní péči. OSPOD jako poskytovatele služeb uvedla 1/4 pracovníků. Péče je nejčastěji financována MPSV a krajskými úřady, osvojitelské rodiny se finančně podílejí pouze podle 10 % pracovníků.
- 2/3 pracovníků vnímají nedostatek podpůrných služeb pro osvojitele. Většina (77 %) pracovníků vnímá alespoň částečnou potřebu vylepšení systému podpůrných služeb.
- Počítání lhůty pro vyslovení nezájmu rodičů o narozené dítě není jednotné. Většina pracovníků (65 %) uvádí od podepsání souhlasu (nejdříve po šestinedělí), 17 % od porodu a celých 18 % poukazuje na nejednotnost praxe soudů i OSPOD.
- O četnosti využívání adresného souhlasu nemá informace více než polovina pracovníků (54 %). Podle zbytku pracovníků není využívání časté.
- 72 % pracovníků souhlasí, že by přípravou měli procházet také osvojitelé na základě adresného souhlasu.
- O četnosti zneužívání prohlášení o biologickém otcovství pro získání dítěte ví pouze polovina pracovníků (56 %). Občas k němu dochází podle 70 % z nich, často podle 7 % pracovníků.
- S uzákoněním zákazu umísťování dětí do ústavní péče souhlasí 52 % pracovníků. Zhruba polovina z nich souhlasí se zákazem u dětí mladších 3 let, druhá polovina u dětí mladších 7 let.
- Většina pracovníků souhlasí se zavedením postadopční péče v jejich kraji (minimálně 9 z 10 pracovníků). Jako povinný by pro osvojitele zavedlo 47 % monitoring, 31 % vzdělávání a 22 % individuální podporu. U všech služeb převládá mezi pracovníky názor, že by měly být poskytovány až do věku 18 let osvojeného dítěte. Nejvíce pracovníků očekává, že by péče měla být financována ze zdrojů MPSV. Za nejvhodnější poskytovatele považuje většina pracovníků neziskové organizace.

Podrobné výsledky

Vnímání institutu osvojení I.

Pracovníci se na základním vnímání institutu osvojení ve většině relativně shodnou: pro 55 % jde jednoznačně o naplnění zájmů dítěte, pro 28 % by osvojitelská rodina rozhodně měla zůstat v kontaktu se systémem SPO, podle 42 % osvojení určitě nekončí právním aktem osvojení a podle 45 % osvojitelské rodiny rozhodně potřebují specifické podpůrné služby.

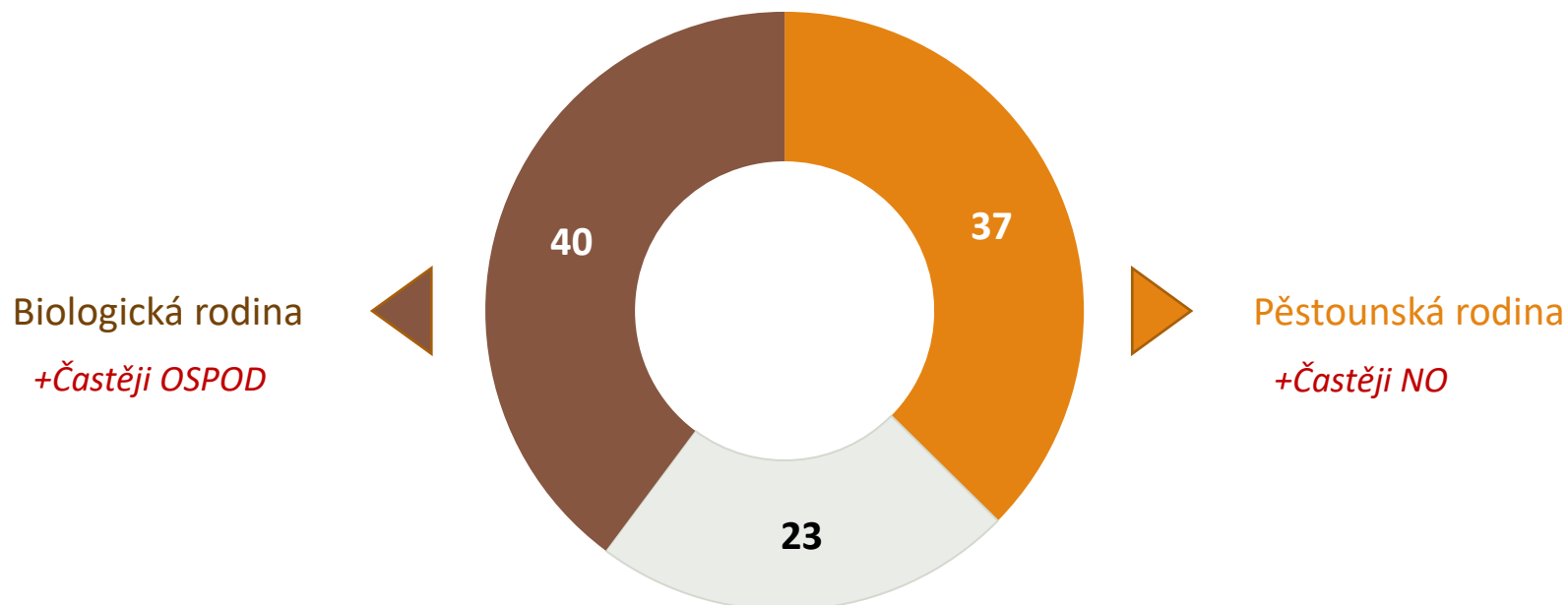
Zástupci neziskových organizací akcentují potřebu podpůrných služeb a kontakt se systémem SPO o něco častěji.

Vnímání institutu osvojení II.

Pracovníci jsou rozděleni na dvě téměř stejné skupiny v názoru na to, zda má osvojitelská rodina blíže k biologické, nebo pěstounské rodině. Zástupci OSPOD se častěji kloní k podobnosti s biologickou rodinou, zatímco zástupci neziskových organizací častěji k podobnosti s pěstouny.

ČEMU JE OSVOJITELSKÁ RODINA BLIŽŠÍ

Bottom Box (0-3)

Top Box (7-10)

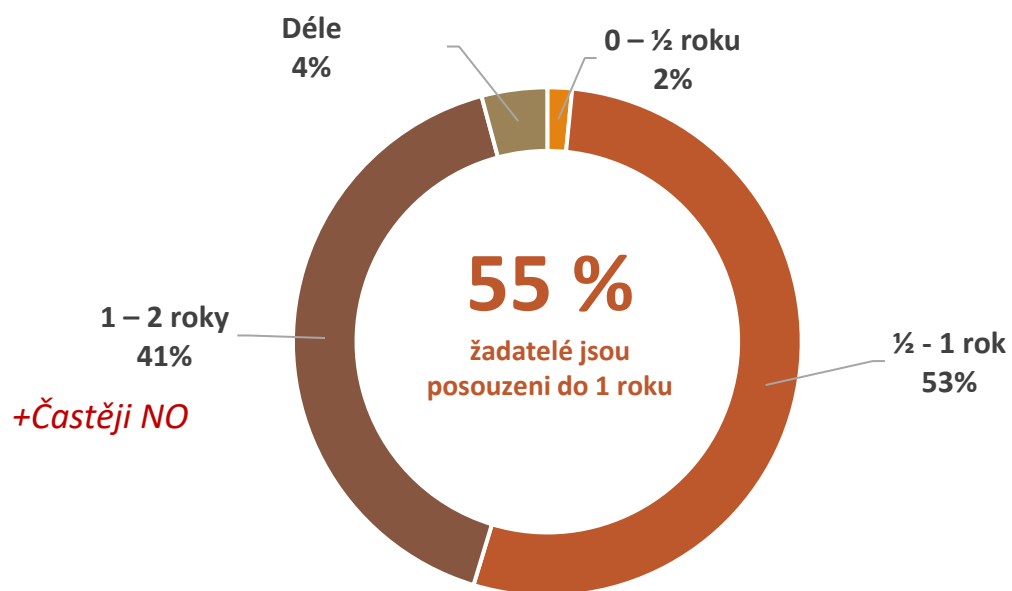

Proces osvojování

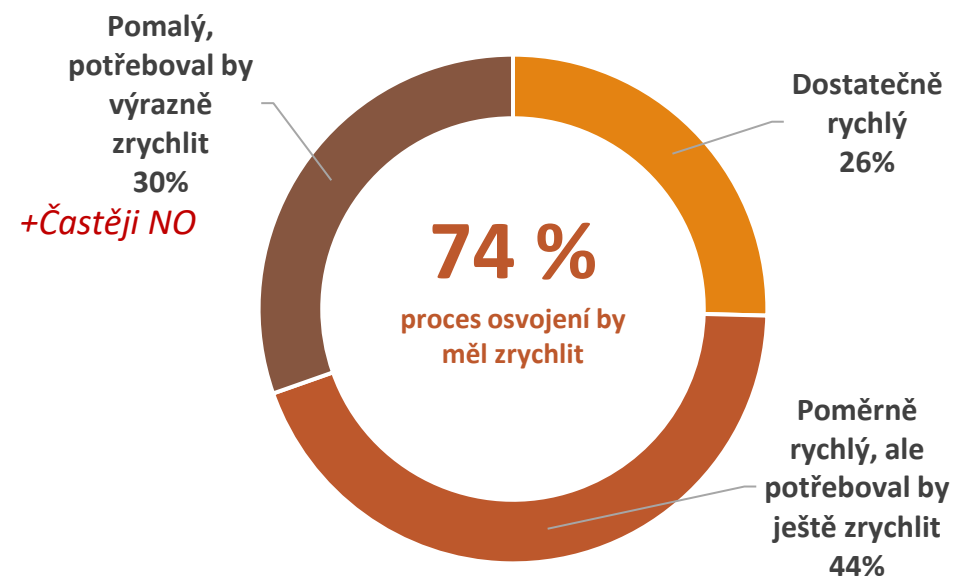
Délka procesu osvojování (od podání žádosti do rozhodnutí o ne/zařazení do evidence) trvá jen výjimečně do půl roku (2 %), podle více než poloviny pracovníků je obvyklá doba do 1 roku.

Téměř 3/4 pracovníků se shodnou, že proces osvojování by se měl zrychlit, 30 % pracovníků pak považuje za nutné dokonce jeho výrazné zrychlení. Zástupci neziskových organizací vnímají proces osvojení častěji jako delší a takový, který je potřeba výrazně zrychlit.

DÉLKA PROCESU

RYCHLOST PROCESU

Přípravy žadatelů

Podle valné většiny pracovníků (82 %) žadatelé o osvojení nemají možnost vybrat si poskytovatele příprav.

Nejčastější je společná příprava osvojitelů s pěstouny, takto probíhá dle 2/3 pracovníků.

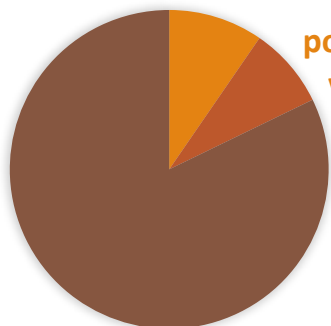
Druhožadatelé mají nejčastěji individuálně koncipovanou přípravu (68 %), jen v nižší míře se příprav vůbec neúčastní (13 %).

MOŽNOST VÝBĚRU POSKYTOVATELE PŘÍPRAVY

Ano, žadatelé si mohou vybrat poskytovatele třeba i v jiném kraji; 10%

Ano, žadatelé si mohou vybrat poskytovatele, ale pouze v našem kraji; 8%

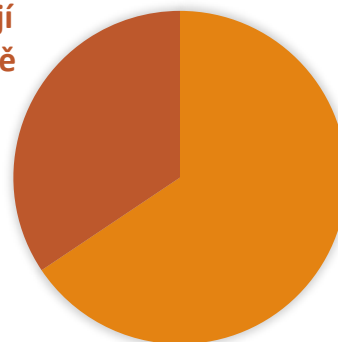
Ne, žadatelé si sami nemohou vybrat poskytovatele; 82%

PŘÍPRAVY SAMOSTATNÉ VS. S PĚSTOUNY

Probíhají odděleně 34%

Probíhají současně s přípravou pěstounů

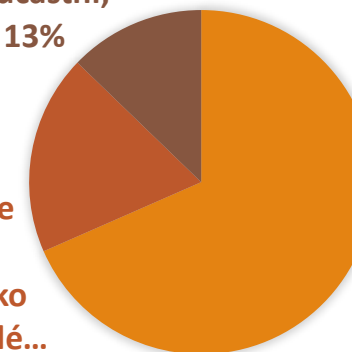

PŘÍPRAVY "DRUHOŽADATELŮ"

Příprav se neúčastní; 13%

Účastní se stejných příprav jako prvožadatelé...

Individuálně, „na míru“ dle potřeb druhožadatelů; 68%

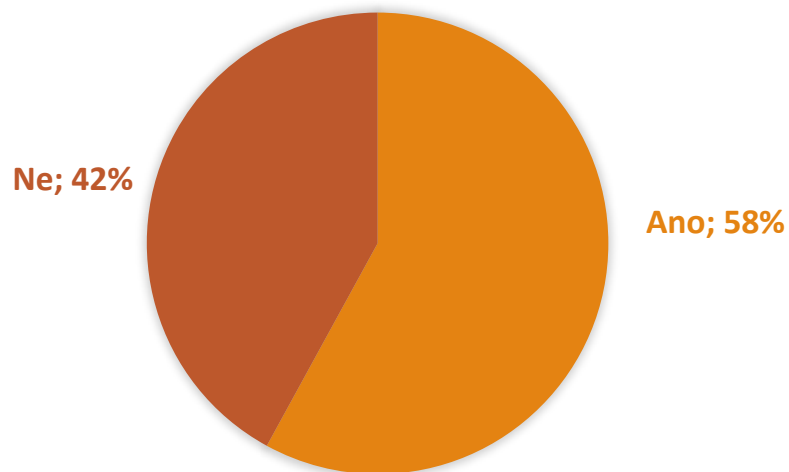

Postadopční servis I.

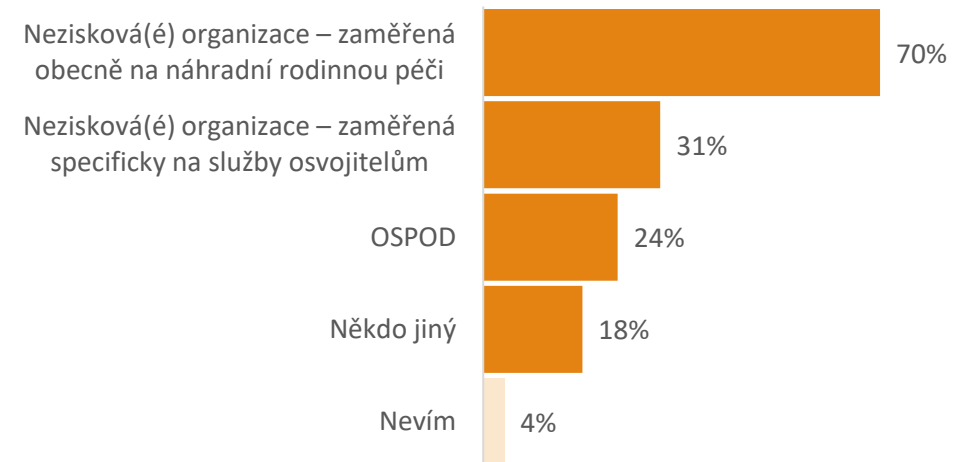
O existenci postadopčního servisu v krajích ví 58 % pracovníků.

Nejčastějším poskytovatelem postadopčního servisu jsou neziskové organizace obecně zaměřené na náhradní rodinnou péči (70 %), 31 % pracovníků uvedlo neziskovou organizaci specificky zaměřenou na osvojitele, 24 % pracovníků uvedlo OSPOD.

POSTADOPČNÍ SERVIS V KRAJÍCH

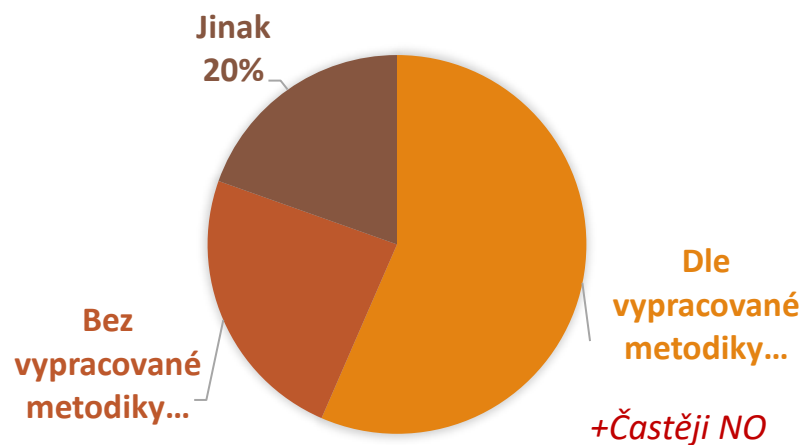
POSKYTOVATEL POSTADOPČNÍHO SERVISU

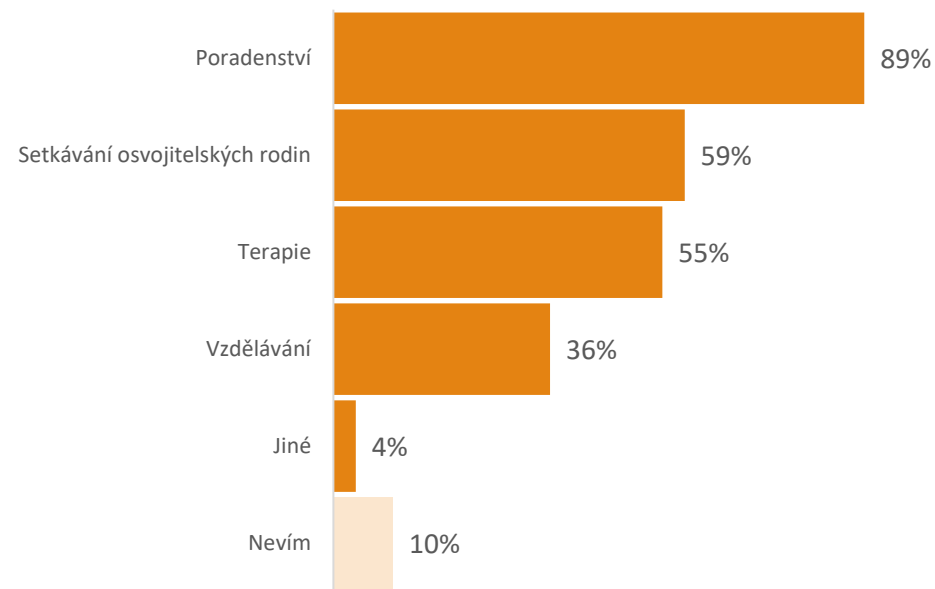
Postadopční servis II.

Dle nadpoloviční většiny pracovníků je postadopční servis poskytován na základě metodiky (56 %), dle 1/4 bez metodiky a podle 1/5 jak kdy. Osvojitelům je poskytováno nejčastěji poradenství (uvedlo 89 % pracovníků), setkávání osvojitelských rodin (59 %), terapie (55 %) a nejméně často vzdělání (36 %).

METODIKY POSTADOPČNÍHO SERVISU

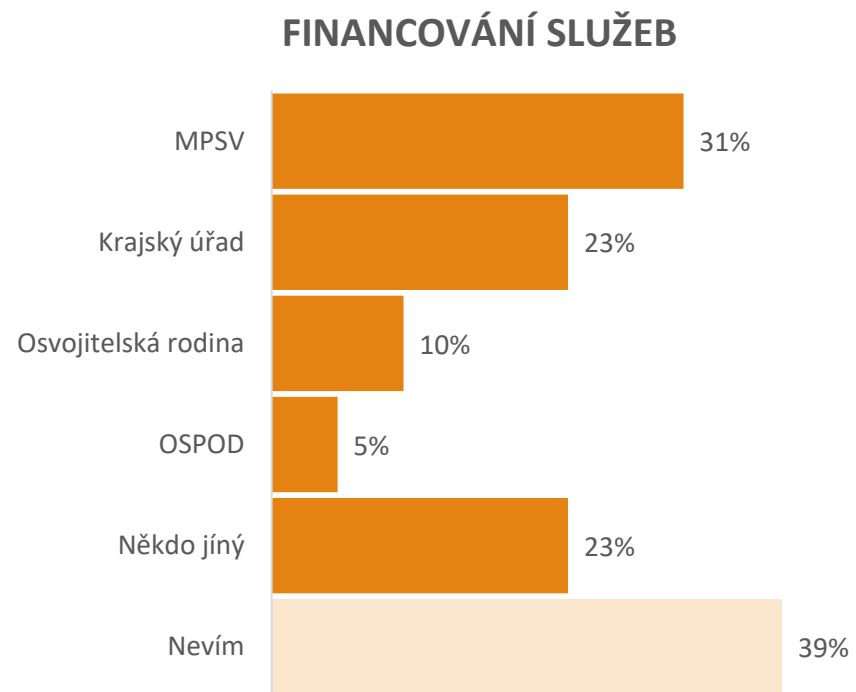

SLUŽBY POSKYTOVANÉ OSVOJITELŮM

Postadopční servis III.

Velký podíl pracovníků nemá přehled o tom, jak je postadopční servis financován (39 %), významná část (23 %) zmiňuje jiné, často vícezdrojové financování. Nejčastěji je zmiňováno MPSV (31 % pracovníků).

Podpůrné služby

Více než 3/5 pracovníků vnímají nedostatek podpůrných služeb pro osvojitele (61 %).

Více než polovina (54 %) pracovníků hodnotí systém poskytování služeb osvojitelům současně kladně i záporně (v něčem vyhovuje, v něčem ne). Zbytek se dělí na dvě stejně velké poloviny: 23 % vnímá systém jako vyhovující, 23 % jako nevyhovující.

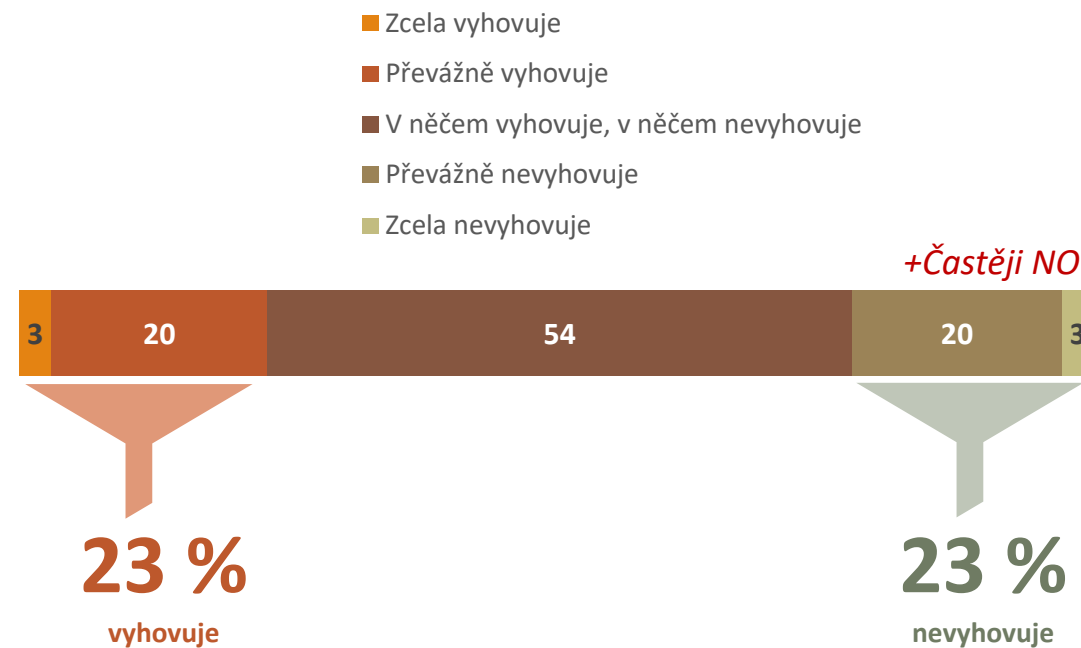
Zástupci neziskových organizací vnímají častěji nedostatek podpůrných služeb a mají častěji výhrady k systému poskytování služeb pěstounům.

Ve všech krajích převládá názor, že systém služeb potřebuje alespoň v něčem zlepšit. Více než 1/3 pracovníků hodnotí systém jako alespoň částečně nevyhovující v Karlovarském, Libereckém, Olomouckém, Zlínském a Jihomoravském kraji (nejvyšší podíl odpovědí převážně a zcela nevyhovuje).

DOSTATEK PODPŮRNÝCH SLUŽEB V KRAJI

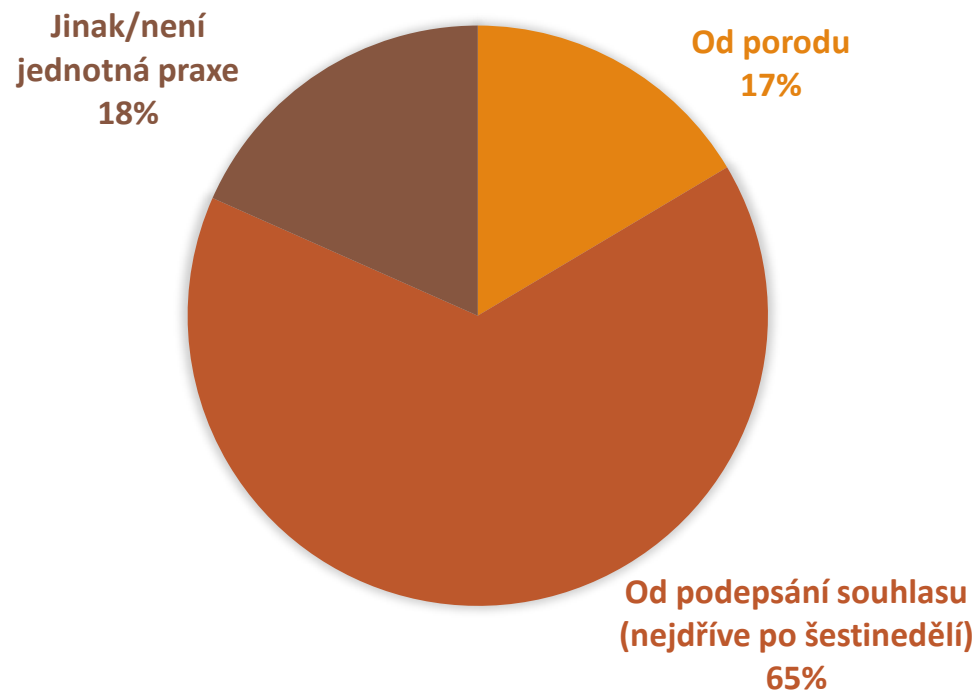
HODNOCENÍ SYSTÉMU POSKYTOVÁNÍ SLUŽEB OSVOJITELŮM V KRAJI

Nezájem biologických rodičů

Většina pracovníků uvádí jako využívaný počátek lhůty pro vyslovení nezájmu biologických rodičů o narozené dítě „podepsání souhlasu“ (65 %).
Téměř 1/5 pracovníků (18 %) poukazuje na nejednotnost postupu jednotlivých soudů i OSPOD.

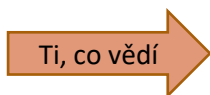
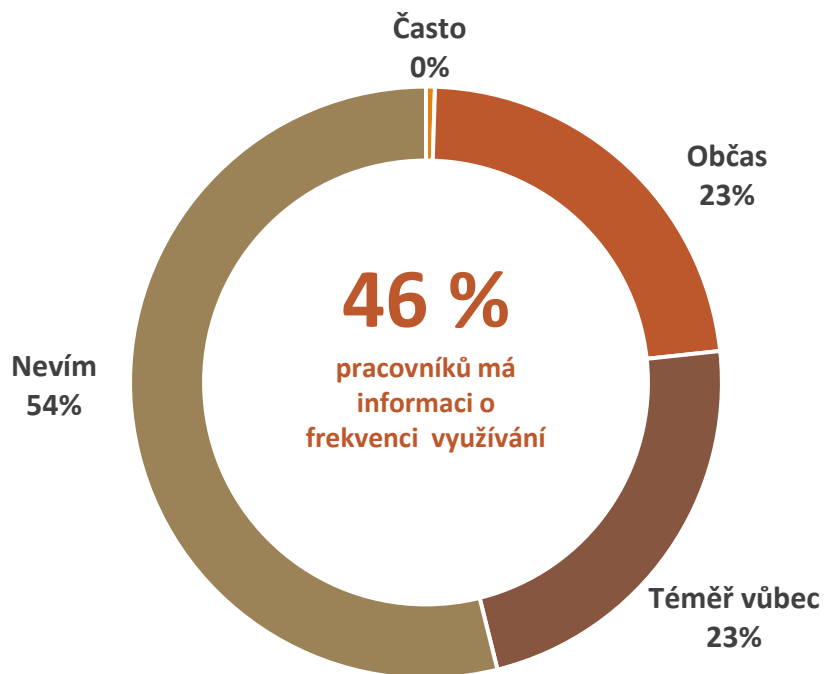
POČÍTÁNÍ LHŮTY PRO VYSLOVENÍ NEZÁJMU

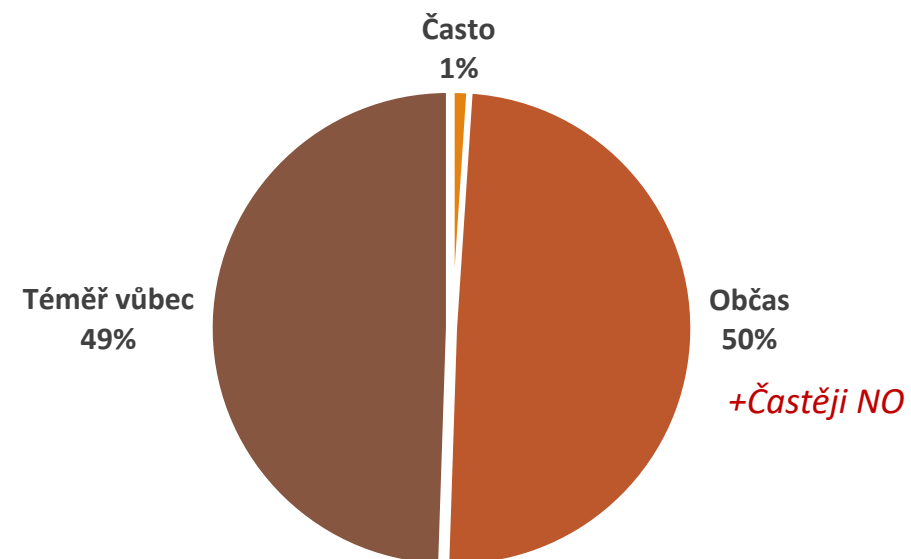
Adresný souhlas

Nadpoloviční část pracovníků (54 %) nemá přehled o tom, jak často je v jejich kraji využíván adresný souhlas k osvojení dítěte. Podle těch, kteří informaci mají, se adresný souhlas nepoužívá často – cca 1/2 odpověděla „občas“, cca 1/2 odpověděla „téměř vůbec“.

VYUŽÍVÁNÍ ADRESNÉHO SOUHLASU
(včetně odpovědí nevím)

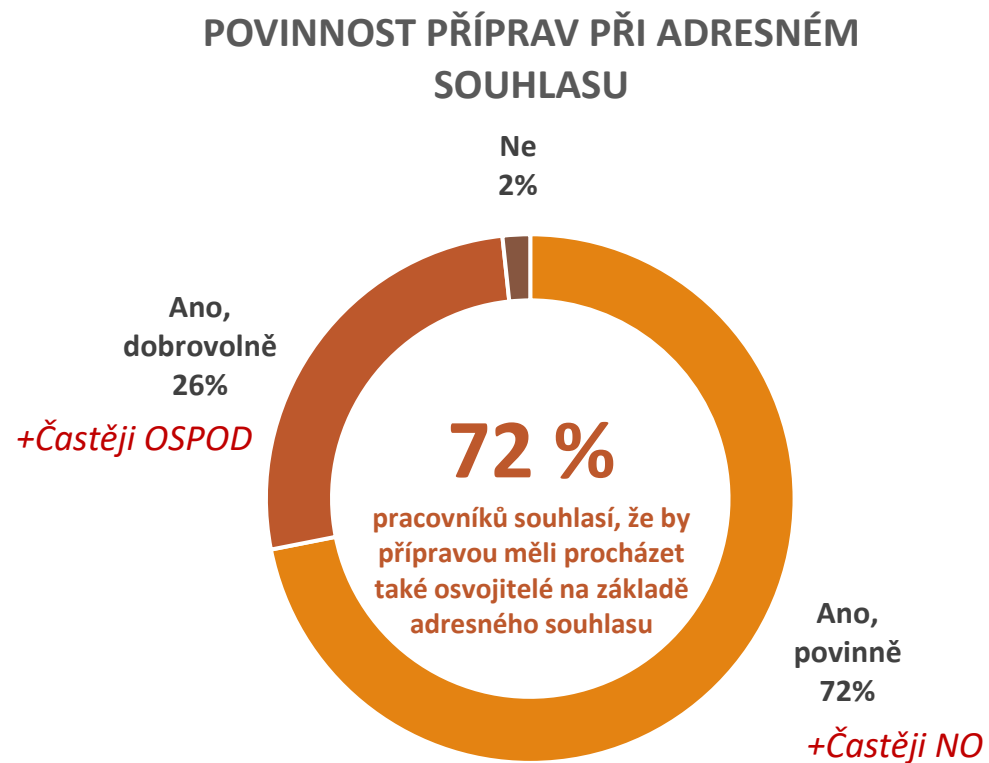
VYUŽÍVÁNÍ ADRESNÉHO SOUHLASU

Adresný souhlas a přípravy

Výrazná většina (72 %) pracovníků považuje za vhodné, aby rodiče, kteří si osvojí dítě na základě tzv. adresného souhlasu, měli povinnost absolvovat přípravu pro žadatele.

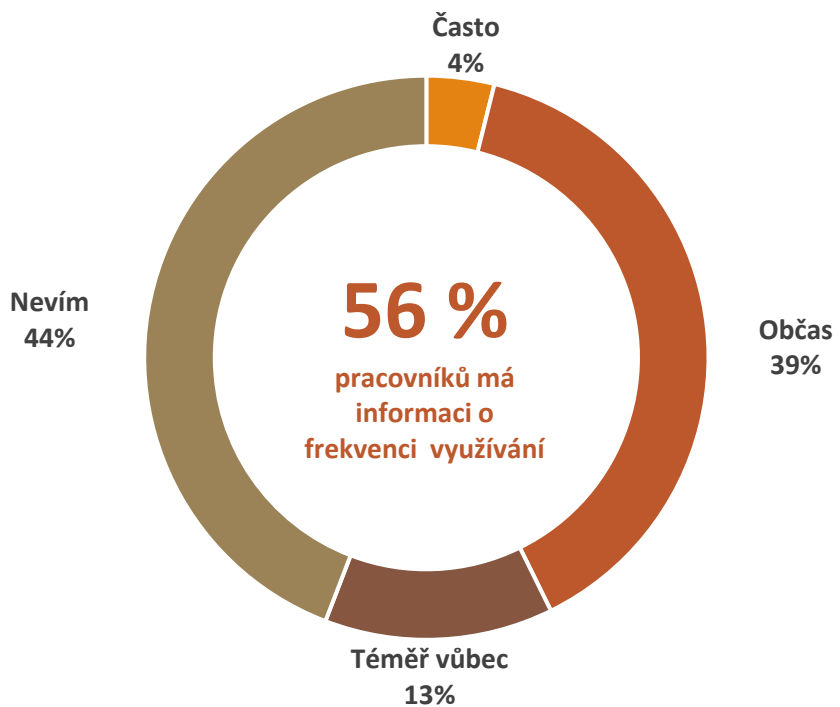
Zástupci neziskových organizací jsou mírně častěji zastánci povinných příprav, zatímco zástupci OSPOD mírně častěji nepovinných příprav.

Prohlášení o biologickém otcovství

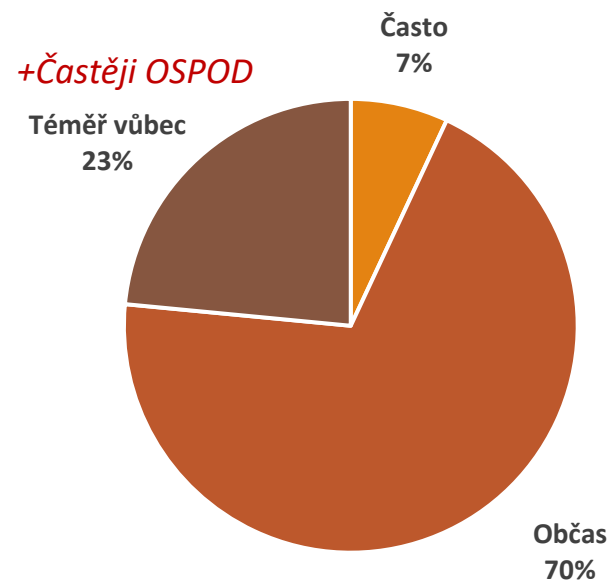
Necelá 1/2 pracovníků (44 %) nemá informaci o frekvenci zneužívání prohlášení o biologickém otcovství pro osvojení dítěte. Z těch, kteří informaci mají, 77 % uvádí, že alespoň občas ke zneužití dojde. 7 % pracovníků pak uvádí, že ke zneužití dochází často. Pracovníci OSPOD vnímají problém v nižší míře než pracovníci neziskových organizací a katastrálních úřadů.

ZNEUŽÍVÁNÍ PROHLÁŠENÍ O BIOLOG. OTCOVSTVÍ
(včetně odpovědi nevím)

Ti, co vědí

ZNEUŽÍVÁNÍ PROHLÁŠENÍ O BIOLOG. OTCOVSTVÍ

Umístování dětí do ústavní péče

Více než 1/2 pracovníků (52 %) sdílí názor, že by v ČR měl být uzákoněn zákaz umístování dětí do ústavní péče.

28 % pracovníků souhlasí se zákazem umístování dětí mladších 3 let, 24 % pracovníků souhlasí se zákazem umístování dětí mladších 7 let.

Proti uzákonění zákazu umístování dětí jsou významně častěji pracovníci OSPOD, než pracovníci neziskových organizací a krajských úřadů.

SOUHLAS SE ZÁKAZEM UMISŤOVÁNÍ DĚTÍ DO ÚSTAVNÍ PÉČE

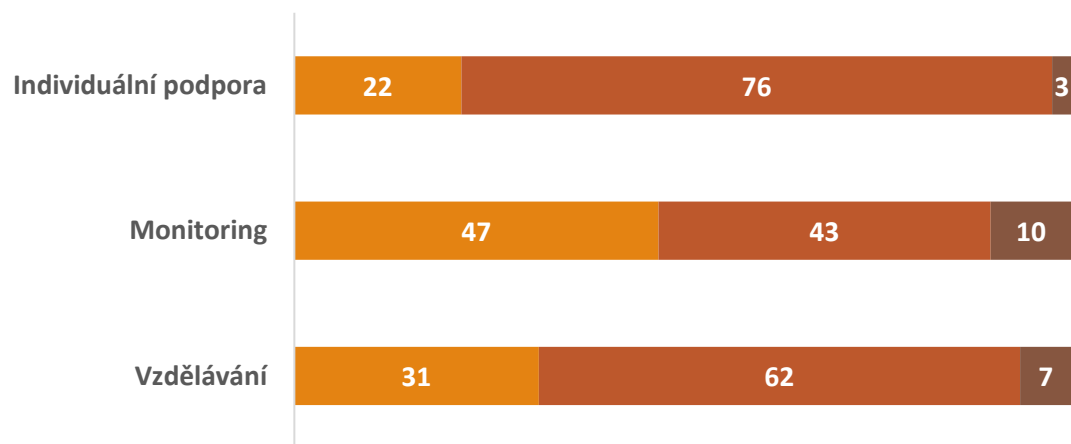

Postadopční servis

Většina pracovníků souhlasí se zavedením postadopční péče v jejich kraji (minimálně 9 z 10 pracovníků). Jako povinný by pro osvojitele zavedlo 47 % monitoring, 31 % vzdělávání a 22 % individuální podporu.

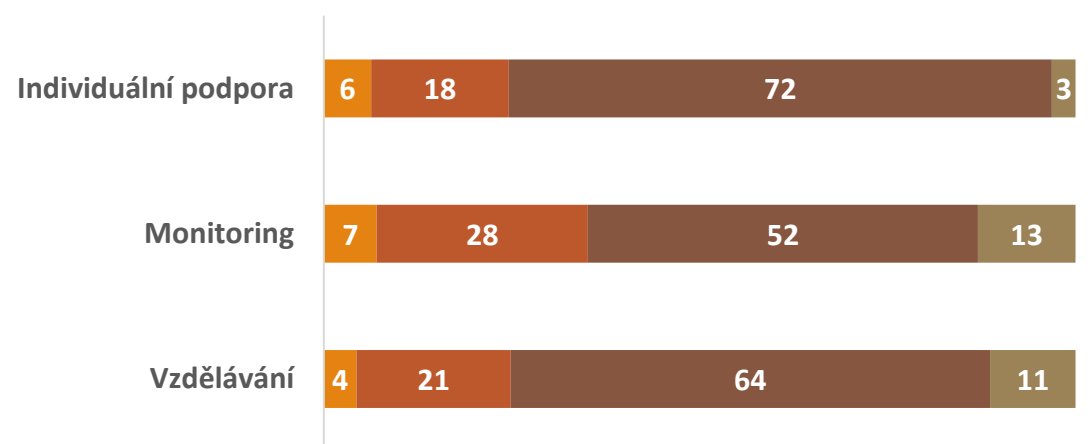
U všech služeb převládá mezi pracovníky názor, že by měly být poskytovány až do věku 18 let osvojeného dítěte.

ZAVEDENÍ POSTADOPČNÍHO SERVISU

■ Účast by měla být povinná ■ Účast by měla být dobrovolná ■ Není důvod postadopční servis zavádět

DOBA POSKYTOVÁNÍ POSTADOPČNÍHO SERVISU

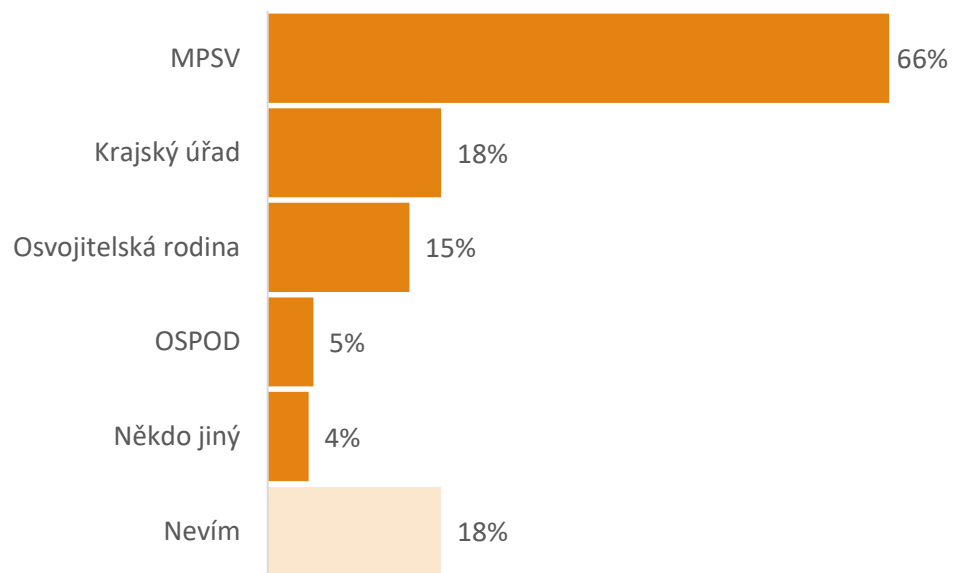
■ Do 1 roku od osvojení ■ Do 3 let od osvojení ■ Do 18 let věku osvojeného dítěte ■ Není důvod zavádět

Postadopční servis

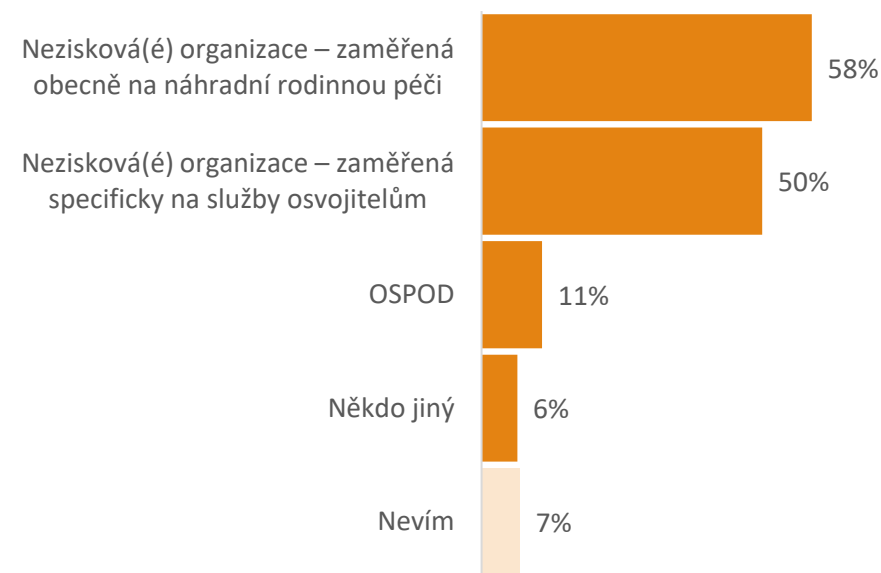
Nejvíce pracovníků (66 %) očekává financování postadopčních služeb od MPSV.

Za vhodného poskytovatele postadopčních služeb vnímá 58 % pracovníků neziskové organizace zaměřené obecně na náhradní rodinnou péči, 50 % pracovníků neziskovou organizaci zaměřenou specificky na služby osvojitelům.

FINANCOVÁNÍ SLUŽEB

POSKYTOVATEL SLUŽEB

Doplňující otázky

Odpovědi na doplňující otázky samostatně v příloze:

- Kolik dětí je v současnosti ve Vašem kraji během jednoho roku osvojeno? Prosím, alespoň odhadněte.
- Víte o nějaké konkrétní organizaci, která by mohla postadopční servis u Vás v kraji poskytovat?
- Máte jakékoli připomínky, náměty nebo nám chcete cokoli sdělit?